NGHIÊN CỨU CÔNG TÁC KHÁM, CHỮA BỆNH CHO BỘ ĐỘI VÀ NGƯ DÂN CỦA BỆNH XÁ QUÂN Y ĐẢO TRẦN

Hoàng Tùng, Đặng Thế Quang, Tô Đình Thảo
Quân y Quân khu 3

TÓM TẮT

Nghiên cứu công tác khám chữa bệnh của Bệnh xá quân y Đảo Trần từ tháng 1 năm 2009 đến tháng 6 năm 2010, Kết quả cho thấy:

Đảo Trần thuộc huyện đảo Cô Tô, là tiền đồn trong tuyến đảo tiền tiêu vùng biển Đông Bắc Tổ Quốc. Trên đảo không có dân sinh sống, chỉ có các lực lượng vũ trang đóng quân, là nơi neo đậu tàu thuyền và trú ẩn của ngư dân.

Bệnh xá Đảo Trần có 01 bác sĩ, 02 y sĩ, đây là y tế tuyến cuối của đảo, là nơi điều trị chủ yếu cho các lực lượng đóng quân trên đảo và ngư dân.

Cơ sở vật chất của Bệnh xá còn nhiều khó khăn về cơ sở hạ tầng, về thuốc và về trang bị y tế; chủ yếu là những trang thiết bị thô sơ bảo đảm cho cấp cứu, điều trị những bệnh thông thường..

Lưu lượng bệnh nhân trung bình của Bệnh xá khoảng từ 20 - 30 lượt người/tháng, với nhiều mặt bệnh khác nhau, nhiều ca được cứu chữa tại đảo, nhiều trường hợp quá phạm vi cứu chữa phải vận chuyển về đất liền.

SUMMARY

Researching the examination and treatment for soldiers and people of military polyclinic on the Tran island

Authors have researched the examination and treatment for soldiers and people of military polyclinic on the Tran island from january 2009 to june 2010, the results obtained as follow:

Tran island belong to Co To islandish province, is an advance post of outpost islands in the north – east in Vietnam. There are no people living on the island, only military forces and it is a place, where fishing boats was situated and was a temporary residence for fishermen.

There are 1 doctor, 2 higher nurses working in the polyclinic, where is the end line of island and treats mainly for soldiers and fishermen.

The material facilities of polyclinic was difficult on infrastructure, medicine and medical equipments; mainly was rudimentary medical equipments, that can supply the first aid and treat the common diseases.

The patients was examined in polyclinic about 20-30 turns per month with different diseases, some was cured in the polyclinic on the island, but some exceed ability of cure at polyclinic, have to transport to land to treat.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đảo Trần là 1 đảo nhỏ thuộc huyện đảo Cô Tô, có diện tích gần 4 km^2, là 1 vị trí tiền đồn trong tuyến đảo tiền tiêu trên vùng biển Đông Bắc Tổ Quốc, nằm ở vị trí 21°14' N - 107°58' E, cách đất liền hơn 70 km về phía đông bắc. Trên đảo không

có dân địa phương, cư dân thường xuyên trên đảo là bộ đội, ngoài ra còn có ngư dân đánh bắt hải sản quanh đảo. Đảo có nhiều vụng, vịnh, là nơi neo đậu tàu thuyền và trú ẩn của hàng nghìn ngư dân đánh bắt hải sản.

Bệnh xá Đảo Trần là cơ sở quân y của Phân đội Đảo Trần thuộc Đoàn H42, lực lượng chuyên môn có 01 bác sĩ và 02 y sĩ, được tăng cường từ Bệnh viện 5 Quân khu 3, thực hiện luân phiên từ năm 1989, đây là y tế tuyến cuối của đảo, là nơi điều trị chủ yếu cho các lực lượng đóng quân trên đảo và ngư dân.

Cơ sở vật chất của Bệnh xá còn nhiều khó khăn, về trang bị y tế được biên chế 5 giường bệnh, 02 bộ tiểu phẫu, 01 bộ trung phẫu, 02 bàn mổ, 01 bộ rửa tay lưu động. Công tác bảo đảm thuốc sử dụng trong cấp cứu, điều trị còn nhiều hạn chế, chủ yếu là thuốc điều trị các bệnh thông thường và chỉ bảo đảm cho bộ đội, do đó công tác khám chữa bệnh, chăm sóc sức khoẻ cho bộ đội và ngư dân trên đảo còn gặp rất nhiều khó khăn.

Lưu lượng bệnh nhân trung bình hàng tháng của Bệnh xá có từ 20 - 30 lượt người, với nhiều mặt bệnh khác nhau, từ các ca bệnh thông thường đến các ca cấp cứu và nhiều trường hợp có chỉ định chuyển về tuyến sau. Là 1 đảo không có dân nên không có tàu khách như các đảo khác trên tuyến đảo Đông Bắc, do đó việc vận chuyển bệnh nhân từ đảo vào đất liền phải sử dụng tàu quân sự hoặc thuê tàu của dân do đó việc vận chuyển bệnh nhân vào đất liền cũng gặp không ít khó khăn.

Với lực lượng biên chế hạn chế và trang thiết bị chuyên môn có hạn nên hoạt động chuyên môn của Bệnh xá đảo chủ yếu là cấp cứu, chăm sóc sức khoẻ ban đầu và điều trị những bệnh thông thường, những trường hợp bệnh nặng phải vận chuyển vào đất liền. Tuy nhiên, với vị trí địa lý cách trở, phương tiện vận chuyển còn khó khăn, đặc biệt là khi thời tiết xấu, biển động...Do đó, việc nghiên cứu, đề xuất các giải pháp, nâng cao khả năng cấp cứu điều trị tại chỗ cho Bệnh xá Đảo Trần là hết sức cần thiết.

Chúng tôi tiến hành nghiên cứu nhằm mục tiêu:

1. Đánh giá thực trạng công tác chăm sóc sức khoẻ ban đầu cho bộ đội và ngư dân của Bệnh xá đảo Trần.

2. Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng chăm sóc sức khoẻ cho bộ đội và ngư dân trên tuyến đảo Đông Bắc.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

- Toàn bộ bệnh nhân đến khám và nằm điều trị tại Bệnh xá Đảo Trần từ tháng 1 năm 2009 đến hết tháng 6 năm 2010.

2.2. Vật liệu nghiên cứu

- Sổ đăng ký, thống kê tình hình khám bệnh và điều trị của Bệnh xá Đảo Trần từ tháng 1 năm 2009 đến hết tháng 6 năm 2010.

- Toàn bộ bệnh án từ tháng 1 năm 2009 đến hết tháng 6 năm 2010

2.3. Phương pháp nghiên cứu: sử dụng phương pháp mô tả cắt ngang và hồi cứu có phân tích.

2.4. Xử lý số liệu: xử lý số liệu bằng phương pháp thống kê y học.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế xã hội và y tế Đảo Trần

Đảo Trần là 1 đảo nhỏ thuộc huyện đảo Cô Tô, có diện tích gần 4 km^2, nằm trong tuyến đảo tiền tiêu trên vùng biển Đông Bắc Tổ Quốc, ở vị trí 21°14' N - 107°58' E, cách đất liền hơn 70 km về phía đông bắc, là 1 đảo tiền đồn, có vị trí chiến lược đặc biệt quan trọng trên hướng phòng thủ Đông Bắc của Tổ quốc. Đảo có địa hình đồi núi thấp, có nhiều suối nhỏ, ngắn. Trên đảo có nước ngọt phục vụ cho sinh hoạt và ăn uống. Đảo có nhiều vụng, vịnh, là nơi neo đậu tàu thuyền và trú ẩn của hàng nghìn ngư dân đánh bắt hải sản. Trên đảo không có dân địa phương sinh sống thường xuyên, cư dân chính trên đảo là bộ đội, ngoài ra còn có ngư dân trú ngụ, đánh bắt hải sản quanh đảo.

Do đặc điểm vị trí địa lý, khí hậu và giao thông khó khăn đã làm hạn chế rất nhiều việc bảo đảm y tế cho Đảo, nhất là việc tổ chức cứu chữa tại đảo và đặc biệt là việc vận chuyển bệnh nhân vào đất liền, khi cần thiết.

3.2. Biên chế lực lượng y tế tại đảo Trần và Bệnh xá đảo

Bảng 12.1. Lực lượng cán bộ, nhân viên y tế Đảo Trần

Quân số / TĐCM	Tổng số		Trong đó			
	Biên chế	Hiện có	Bệnh xá Đảo		Quân y cơ sở	
			Biên chế	Hiện có	Biên chế	Hiện có
Bác sỹ	1	1	1	1	0	0
Y sỹ	2	2	2	2	0	0
Y tá	4	3	1	0	3	3
Tổng cộng	7	6	4	3	3	3

Lực lượng chuyên môn của Bệnh xá đảo Trần có 01 bác sĩ và 02 y sĩ của Bệnh viện 5 và có thể có thêm 1 y tá của đảo và 1 số nhân viên phục vụ.

Từ năm 1989 đến nay, theo Quyết định của Tư lệnh Quân khu 3, Bệnh xá đảo Trần do 1 tổ quân y của Bệnh viện 5 - Quân khu 3 đảm nhiệm thay phiên hàng năm, thường do 1 bác sỹ ngoại khoa hoặc 1 bác sỹ đã được ngoại khoa hoá phụ trách, các tổ Quân y này đều được tập huấn về ngoại khoa dã chiến trước khi ra đảo làm nhiệm vụ. Với lực lượng chuyên môn này, khi điều kiện trang bị cho phép Bệnh xá đảo có thể thực hiện được đầy đủ các kỹ thuật cứu chữa bước đầu và 1 phần cứu chữa cơ bản.

Bệnh xá đảo Trần luôn nhận được sự quan tâm của Đảng ủy - chỉ huy Phân đội đảo Trần, Quân y đoàn H42 và Bệnh viện Quân y 5 cả về vật chất, tinh thần và tư vấn chuyên môn từ xa trong những tình huống khó khăn phức tạp.

3.3. Tình hình cơ sở hạ tầng của Bệnh xá

Qua khảo sát cho thấy Bệnh xá đảo Trần được xây dựng nâng cấp theo Chương trình kết hợp quân dân y. Bệnh xá có 4 phòng, gồm phòng khám và cấp cứu, phòng điều trị, phòng nhân viên và 1 phòng kho. Bệnh xá được biên chế và triển khai 5 giường bệnh, đủ khả năng thu dung cấp cứu điều trị, chăm sóc sức khoẻ ban đầu cho bộ đội và ngư dân trên biển.

3.4. Tình hình thuốc và trang thiết bị y tế

Bảng 12.2. Trang thiết bị y tế chính của Bệnh xá Đảo Trần

TT	Tên trang bị	Số lượng	Chất lượng				
			Cấp 1	Cấp 2	Cấp 3	Cấp 4	Cấp 5
1	Bộ tiểu phẫu	2		1	1		
2	Bộ trung phẫu	1		1			
3	Bàn mổ dã chiến	2		1		1	
4	Bộ rửa tay lưu động	1		1			
5	Máy gây mê dã chiến	1			1		
6	Máy hút đạp chân	1		1			
7	Nồi hấp Trung quốc	1		1			
8	Máy xông khí dung SA	1	1				
9	Máy phát điện	1	1				
Ngoài ra có các dụng cụ khám bệnh, phục vụ phẫu thuật và chăm sóc bệnh nhân.							

* Kết quả khảo sát cho thấy: Bệnh xá đảo được trang bị tương đối đầy đủ dụng cụ y tế, phục vụ tốt công tác khám chữa bệnh và chăm sóc sức khoẻ ban đầu. Tuy nhiên, qua sử dụng và do điều kiện khí hậu trên đảo khắc nghiệt nên hầu như các trang bị dụng cụ này rất mau hỏng, chất lượng trang bị chủ yếu là cấp 2 (trên 50%), nên cần được bổ sung thay thế thường xuyên.

* Về thuốc và hoá chất: Bệnh xá được bảo đảm thuốc thường xuyên và lượng vật chất dự trữ sẵn sàng chiến đấu, bảo đảm đủ cho cấp cứu, điều trị những chứng bệnh thông thường.

3.5. Kết quả khám, chữa bệnh cho ngư dân trên đảo

3.5.1. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu

Bảng 12.3. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu

Tuổi	Tổng Số BN	Quân - Dân		Giới	
		Quân	Dân	Nam	Nữ
< 20	87	35	52	68	19
21 - 35	102	36	66	81	21
36 - 50	77	18	59	65	12
> 50	39	0	39	35	4
Tổng số	305	89 29,2%	216 70,8%	249 91,64%	56 18,36%

Qua nghiên cứu cho thấy, trong 18 tháng, Bệnh xá Đảo Trần đã khám và cấp cứu, điều trị cho 305 lượt bệnh nhân. Mặc dù Đảo Trần không có dân, song tỷ lệ bệnh nhân là nhân dân vẫn chiếm tỷ lệ cao, 70,8% trong tổng số bệnh nhân của Bệnh xá. Bệnh nhân là nam giới chiếm 91,64%.

3.5.2. Cơ cấu bệnh tật

Bảng 12.4. Cơ cấu bệnh tật của bệnh nhân khám và điều trị tại Bệnh xá

TT	Tên bệnh	Nội trú	Ngoại trú	Tổng	
				Số lượng	Tỷ lệ(%)
1	Viêm đường hô hấp trên	17	93	110	36,06
2	Rối loạn tiêu hoá	0	26	26	8,52
3	Viêm dạ dày tá tràng	5	13	18	5,90
4	Viêm ruột thừa cấp	1	0	1	0,33
5	Bệnh da liễu	0	52	52	17,05
6	Các bệnh khác	12	30	42	13,77
7	Chấn thương, tai nạn	25	31	56	18,37
Tổng		60 (19,67%)	245 (80,33%)	305	100

Kết quả nghiên cứu cho thấy, Bệnh xá đảo chủ yếu là khám và điều trị ngoại trú (80, 33%). Tỷ lệ điều trị nội trú thấp, chỉ chiếm 19,67%, chủ yếu là bộ đội trên đảo.

Về cơ cấu bệnh, trong số 305 bệnh nhân đến khám và điều trị, chủ yếu là các bệnh đường hô hấp trên (36,06%); Sau đó là các chấn thương (18,37%) và bệnh đường tiêu hoá; bệnh ngoài da chiếm tỷ lệ đáng kể (17,05%).

3.5.3. Tình hình khám bệnh, cấp cứu, thu dung điều trị

Bảng 12.5. Tình hình khám bệnh, cấp cứu, thu dung điều trị

Nội dung	Tổng số	Quân	Ngư dân	Điều trị tại đảo	Chuyển vào bờ
Tổng số khám	305	89	216		
Thu dung	60	23	37	46	14
Cấp cứu	13	4	9	6	7
Tiểu phẫu thuật	8	3	5	7	1

Qua nghiên cứu cho thấy: cấp cứu chủ yếu là vết thương, chấn thương phần mềm do tai nạn lao động, số ít là chấn thương xương chi và chấn thương sọ não.

Trong tổng số 13 ca cấp cứu thì có 7 ca phải vận chuyển vào đất liền, chủ yếu là những trường hợp cần phẫu thuật hoặc bệnh nặng, quá phạm vi điều trị.

Đã cấp cứu ban đầu 01 ca viêm tuỷ leo sau đó chuyển kịp thời vào đất liền. Có 03 ca cấp cứu ngoại khoa trong đó có trường hợp đa vết thương phần mềm, đứt tĩnh mạch cảnh trái, đã được xử trí kịp thời cứu sống nạn nhân.

3.6. Các công tác khác

- *Công tác vệ sinh phòng dịch:* Bệnh xá đảo đã tiến hành phun thuốc diệt côn trùng, khử trùng nguồn nước, phun thuốc trừ bệnh cho gia súc, làm tốt công tác vệ sinh doanh trại, hầm hào, xây dựng kế hoạch phòng chống dịch... Trong 18 tháng qua, không xảy ra dịch bệnh trên đảo.

- *Công tác huấn luyện:* đã thực hành huấn luyện 5 kỹ thuật cấp cứu, hướng dẫn cấp cứu người bị nạn trên biển, giáo dục nếp sống vệ sinh khoa học và các kiến thức bảo vệ sức khoẻ cho bộ đội và ngư dân.

4. KẾT LUẬN

- Bệnh xá đảo Trần được trang bị tương đối đầy đủ dụng cụ y tế, phục vụ tốt công tác khám chữa bệnh và chăm sóc sức khoẻ ban đầu. Tuy nhiên, qua sử dụng và do điều kiện khí hậu trên đảo khắc nghiệt nên hầu như các trang bị dụng cụ này rất mau hỏng, chất lượng trang bị chủ yếu là cấp 2 (trên 50%), nên cần được bổ sung thay thế thường xuyên.

- Cơ cấu bệnh chủ yếu là các bệnh đường hô hấp trên (36,06%); Sau đó là các chấn thương (18,37%) và bệnh đường tiêu hoá; bệnh ngoài da chiếm tỷ lệ cao (17,05%).

- Tỷ lệ bệnh nhân là nhân dân chiếm tỷ lệ cao, 70,8% trong tổng số bệnh nhân của Bệnh xá.

- Cấp cứu chủ yếu là vết thương, chấn thương phần mềm do tai nạn lao động, số ít là chấn thương xương chi và chấn thương sọ não. Trong tổng số 13 ca cấp cứu thì có 7 ca phải vận chuyển vào đất liền, chủ yếu là những trường hợp cần phẫu thuật hoặc bệnh nặng, quá phạm vi điều trị.

Mặc dù còn khó khăn về lực lượng, trang bị, cơ sở hạ tầng và điều kiện vận chuyển bệnh nhân vào đất liền, song Bệnh xá đảo Trần đã thực hiện khá tốt công tác bảo đảm y tế cho bộ đội và ngư dân trên biển.

5. KIẾN NGHỊ

Từ kết quả nghiên cứu, chúng tôi xin kiến nghị:

- Cần thường xuyên quan tâm tăng cường lực lượng, đầu tư cơ sở vật chất trang thiết bị y tế cho tuyến đảo Đông Bắc nói chung và đảo Trần nói riêng để nâng cao khả năng cứu chữa tại đảo, hạn chế phải vận chuyển vào đất liền.

- Tăng cường huấn luyện các kiến thức về các bệnh lý vùng biển đảo cho các cán bộ y tế đi nhận nhiệm vụ tại tuyến đảo, nhất là các bệnh lặn sâu, sốc do độc tố các loài hải sản, vết thương lâu liền do tiếp xúc với nước biển.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Lưu Văn Nam**, Các mô hình kết hợp quân dân y, *Nhà xuất bản Y học, Hà Nội(2002)*

2. **Lê Trung Hải**, "Nhận xét về công tác bảo đảm quân y trên một số đảo nổi thuộc Quần đảo Trường Sa", *Tạp chí Y học Quân sự, Số 265, năm 2010.*

3. **Cục Quân y**, Phân cấp nhiệm vụ bệnh xá, *Nhà xuất bản Quân đội nhân dân, Hà Nội. (2002)*